

MAŠINE ZA RUKOVANJE EURO NOVČANICAMA I ZA OBRADU EURO KOVANOG NOVCA

1. Opšti tehnički zahtjevi

- 1.1. Da bi bila podobna, mašina mora biti u mogućnosti da obrađuje svežnjeve euro novčanica, klasifikujući pojedinačne euro novčanice i fizički odvajajući euro novčanice prema njihovoj klasifikaciji bez intervencije rukovaoca mašinom, prema Prilozima IIa i IIb. Sa izuzetkom mašina za isplatu euro kovanog novca, mašina za rukovanje euro novčanicama treba da ima zahtijevani broj određenih izlaznih stekera i/ili ostala sredstva kako bi se osiguralo pouzdano razdvajanje obrađenih euro novčanica.
- 1.2. Mašine za rukovanje euro novčanicama treba da imaju mogućnost prilagođavanja kako bi se osiguralo da su sposobne da pouzdano otkrivaju nove falsifikate. Pored toga, mašine moraju imati mogućnost prilagođavanja kako bi se, prema potrebi, omogućilo uspostavljanje više ili manje restriktivnih standarda podobnosti sortiranja.

2. Kategorije mašina za rukovanje euro novčanicama i za obradu euro kovanog novca

Mašine za rukovanje euro novčanicama i kovanim novcem su mašine kojima rukuje klijent, ili mašine kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom.

Tabela 1

Mašine kojima rukuje klijent

A. Mašine kojima rukuje klijent gdje se deponuju euro novčanice uz praćenje klijenta		
1.	Mašine za uplatu euro novčanica (CIM)	CIM omogućavaju klijentima, koristeći karticu banke ili neko drugo sredstvo, da deponuju euro novčanice na svoj račun u banci, ali nemaju nikakvu funkciju raspodjele (isplate) euro novčanica. CIM provjeravaju autentičnost euro novčanica i omogućavaju praćenje vlasnika računa; provjere podobnosti su opcione.
2.	Mašine za recikliranje euro novčanica (CRM)	CRM omogućavaju klijentima, koristeći karticu banke ili neko drugo sredstvo, da deponuju euro novčanice na svoj račun u banci i da povlače euro novčanice sa svojih računa u banci. CRM provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica i omogućavaju praćenje vlasnika računa. Kada je u pitanju povlačenje, CRM mogu da koriste ispravne i podobne euro novčanice koje su deponovali drugi korisnici u prethodnim transakcijama.
3.	Kombinovane mašine za uplatu euro novčanica (CCM)	CCM omogućavaju klijentima, koristeći karticu banke ili neko drugo sredstvo, da deponuju euro novčanice na svoj račun u banci i da povlače euro novčanice sa svojih računa u banci. CCM provjeravaju autentičnost euro novčanica i omogućavaju praćenje vlasnika računa; provjere podobnosti su opcione. Kada je u pitanju povlačenje, CCM ne mogu da koriste euro novčanice koje su deponovali drugi klijenti u prethodnim transakcijama, već samo euro novčanice kojima su CCM bili posebno napunjeni.
B. Mašine za isplatu euro novčanica		
4.	Mašine za isplatu euro novčanica (COM)	COM su obično bankomati koji provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica prije dostavljanja klijentima. COM koriste euro novčanice koje pune zaposleni kod rukovaoca gotovinom ili drugi automatizovani sistemi (npr. aparati koji koriste euro kovani novac).
C. Mašine za isplatu euro kovanog novca		
5.	Mašine za isplatu euro kovanog novca (CDM)	CDM dozvoljava klijentima da dobiju euro kovani novac umetanjem euro novčanica. Prije isplate euro kovanog novca, CDM vrši provjeru autentičnosti euro novčanica. Ove euro novčanice se ne vraćaju u opticaj.
6.	Mašine za recikliranje euro kovanog novca (CRM)	CRM dozvoljava klijentima da polože euro kovani novac na svoj račun i da povuku euro kovani novac sa svog računa. Euro kovani novac koji nije prihvaćen kao originalan od strane mašine, biće zadržan i autentifikovan od strane mašine.

CRM mogu da se upotrebljavaju kao CIM ili CCM ako su njihovi detekcioni sistemi, softveri i druge komponente za obavljanje njihovih osnovnih funkcija isti kao kod vrste CRM mašine koja se nalazi na spisku na internet stranici ECB-a.

CCM mogu da se upotrebljavaju kao CIM ako su njihovi detekcioni sistemi, softveri i druge komponente za obavljanje njihovih osnovnih funkcija isti kao kod vrste CCM mašine koja se nalazi na spisku na internet stranici ECB-a.

Tabela 2

Mašine kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom

1.	Mašine za obradu euro novčanica (BPM)	BPM provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica.
2.	Mašine za provjeru autentičnosti euro novčanica (BAM)	BAM provjeravaju autentičnost euro novčanica.
3.	Mašine za recikliranje uz pomoć šalterskih službenika (TARM)	TARM su mašine za recikliranje euro novčanica na kojima rade zaposleni kod rukovaoca gotovinom, a koje provjeravaju autentičnost i podobnost euro novčanica. Kada je u pitanju povlačenje, TARM mogu koristiti ispravne podobne euro novčanice koje su deponovane od strane drugih klijenata u prethodnim

		transakcijama. Pored toga, one pohranjuju euro novčanice na bezbjedan način i omogućavaju zaposlenima koji rukuju euro novčanicama da kreditiraju ili zaduže račun klijenta u banci.
4.	Mašine koje rade uz pomoć šalterskih službenika (TAM)	TAM su mašine kojima rukuju rukovaoci gotovinom, a koje provjeravaju autentičnost euro novčanica. Osim toga, one drže euro novčanice bezbjednim i omogućavaju rukovaocima euro novčanica da kreditiraju ili zaduže račun klijenta u banci.
5.	Mašine za obradu euro kovanog novca (CPM)	CPM provjeravaju autentičnost i podobnost euro kovanog novca

Mašine kojima rukuju zaposleni kod rukovaoca gotovinom, moraju da obrađuju novčanice u svežnjevima.

TARM i TAM mogu da se upotrebljavaju kao mašine kojima rukuju klijenti ako je vrsta mašina testirana i navedena na spisku na internet stranici ECB-a kao CRM, odnosno CIM/CCM. U tom slučaju mašinom može upravljati samo zaposleni kod rukovaoca gotovinom.

3. Vrste mašina za rukovanje euro novčanicama

Eurosistem testira različite vrste mašina za rukovanje euro novčanicama. Vrste mašina za rukovanje euro novčanicama mogu se međusobno razlikovati po posebnim sistemima za detektovanje, softveru ili ostalim komponentama za obavljanje suštinskih funkcija. To su: (a) provjera autentičnosti euro novčanica; (b) otkrivanje i odvajanje euro novčanica za koje se sumnja da su falsifikovane; (c) otkrivanje i odvajanje nepodobnih euro novčanica od podobnih euro novčanica, ukoliko je potrebno; i (d) praćenje sumnjivih euro novčanica, ukoliko je to primjenjivo.

4. Vrste mašina za obradu euro kovanog novca

Evropska Komisija testira različite vrste mašina za obradu euro kovanog novca. Vrste mašina za obradu euro kovanog novca mogu se međusobno razlikovati po posebnim sistemima za detektovanje, softveru ili ostalim komponentama za obavljanje suštinskih funkcija. To su: (a) provjera autentičnosti euro kovanog novca; (b) otkrivanje i odvajanje euro kovanog novca za koji se sumnja da je falsifikat; (c) otkrivanje i odvajanje nepodobnog euro kovanog novca od podobnog euro kovanog novca, ukoliko je primjenjivo; i (d) praćenje sumnjivog euro kovanog novca, ukoliko je to primjenjivo.

**KLASIFIKACIJA I TRETIRANJE EURO NOVČANICA
KORISTEĆI MAŠINE ZA RUKOVANJE EURO NOVČANICAMA KOJIMA RUKUJE KLIJENT**

Euro novčanice se klasifikuju u jednu od sljedećih kategorija i fizički se odvajaju prema kategorijama. Mašine koje ne provjeravaju podobnost euro novčanica ne treba da razlikuju kategorije euro novčanica 4a i 4b.

Tabela 1
**Klasifikacija i tretiranje euro novčanica koristeći mašine za rukovanje euro novčanicama
u kojima se gotovina deponuje uz praćenje klijenta**

	Kategorija	Karakteristike	Postupak
1	Objekti koji nijesu prepoznati kao euro novčanice	Nijesu prepoznati kao euro novčanice zbog jednog od sljedećih razloga: - euro novčanice koje mašina ne podržava, - nisu novčanice eura, - predmeti slični euro novčanicama, - pogrešna slika ili format, - nedostaju veći savijeni ugao (uglovi) ili dio (djelovi), - greška u punjenju ili prenosu mašine.	Vratiti klijentu koristeći mašinu
2	Sumnja da su euro novčanice falsifikovane	Slika i format su prepoznati, ali jedna ili više karakteristika autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu detektovane ili su jasno van tolerancije	Povući iz opticaja Treba odmah predati Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi provjere autentičnosti, zajedno sa informacijama u vezi sa vlasnikom računa, najkasnije tri radna dana nakon ubacivanja u mašinu. Ne mogu se knjižiti u korist vlasnika računa.
3	Euro novčanice koje nijesu jasno verifikovane	Slika i format su prepoznati, sve karakteristike autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu prepoznate zbog kvaliteta i/ili odstupanja u toleranciji. U većini slučajeva su to nepodobne euro novčanice.	Povući iz opticaja. Euro novčanice se obrađuju posebno i predaju se Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi provjere autentičnosti, najkasnije tri radna dana nakon ubacivanja u mašinu. Informacije o vlasniku računa čuvaju se osam nedjelja nakon što je mašina otkrila euro novčanice. Ove informacije su dostupne na zahtjev Centralnoj banci. Kao alternativa, u dogovoru sa Centralnom bankom, informacije koje omogućavaju praćenje vlasnika računa mogu se predati Centralnoj banci zajedno sa euro novčanicama. Mogu se knjižiti u korist vlasnika računa.
4a	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i podobne	Sve obavljene provjere podobnosti i autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate	Mogu se koristiti za ponovni opticaj. Knjižiti u korist vlasnika računa.
4b	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i nepodobne	Sve obavljene provjere autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate. Najmanje jedna provjera kriterijuma podobnosti dala je negativan rezultat.	Ne mogu se koristiti za ponovni opticaj već ih treba vratiti Centralnoj banci. Knjižiti u korist vlasnika računa.

Posebna pravila u vezi sa tabelom 1:

- Mašina klijentu ne vraća euro novčanice kategorija 2 i 3 ako ima mogućnost da se poništi transakcija deponovanja. Zadržavanje navedenih euro novčanica kada je transakcija poništena može da se obavi tako da se čuvaju u dijelu za privremeno čuvanje u mašini.
- Euro novčanice kategorije 3 ne mogu da se fizički odvoje od euro novčanica kategorije 4 a ili 4b. Ako se ni na koji način ne mogu odvojiti, i dalje se primjenjuju rok za predaju Centralnoj banci pomiješanih euro novčanica kategorija 3, 4a i 4b i zahtjevi praćenja klijenata za euro novčanice kategorije 3 kako je utvrđeno za kategoriju 3.
- Ako su pomiješane s novčanicama kategorije 4a ili 4b, euro novčanice kategorije 3. mogu se takođe ponovo obraditi na svakoj mašini za rukovanje novčanicama koja je uspješno testirana. Te novčanice se onda tretiraju kao novčanice koje je klasifikovala druga mašina za rukovanje novčanica, pri čemu treba zadržati trag originalne kategorije 3. novčanica ka originalnom vlasniku računa u slučaju da su ove novčanice odbačene od strane druge mašine kao novčanice koje nisu jasno autentifikovane.

Tabela 2
Klasifikacija i tretiranje euro novčanica koristeći COM mašine

	Kategorija	Svojstva	Postupak
1.	Objekti koji nijesu prepoznati kao euro novčanice	Nijesu prepoznati kao euro novčanice zbog jednog od sljedećih razloga: - euro novčanice koje mašina ne podržava, - nisu euro novčanice - predmeti slični euro novčanicama, - pogrešna slika ili format, - veći savijeni ugao (uglovi) ili dio (djelovi) nedostaju, - greška u punjenju ili prenosu mašine.	Ne mogu biti isplaćeni klijentima
2.	Sumnja na falsifikat euro novčanica	Slika i format prepoznati, ali jedna ili više karakteristika autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu detektovane ili su jasno izvan tolerancije	Ne mogu biti isplaćene klijentima Predaju se Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja na provjeru autentičnosti bez odlaganja, a najkasnije tri radna dana nakon što je mašina otkrila sumnjivi novac, zajedno sa informacijama o vlasniku računa, ako su raspoložive
3.	Euro novčanice čija autentičnost nije jasno provjerena	Slika i format prepoznati, ali sve karakteristike autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nijesu prepoznate zbog kvaliteta i/ili odstupanja u toleranciji. U većini slučajeva su to nepodobne euro novčanice	Ne mogu biti isplaćene klijentima Euro novčanice se bez odlaganja predaju Centralnoj banci na provjeru autentičnosti najkasnije tri radna dana nakon polaganja u uređaj
4a	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i podobne	Sve obavljene provjere autentičnosti i podobnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate	Mogu se isplatiti klijentima
4b	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i nepodobne	Sve obavljene provjere autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate. Najmanje jedan provjereni kriterijum podobnosti dao je negativan rezultat.	Ne mogu biti isplaćene klijentima, već se vraćaju Centralnoj banci.

Posebna pravila u vezi sa tabelom 2:

1. Euro novčanice kategorija 1, 2 i 3 ne mogu da se fizički odvoje. Ako su pomiješane, euro novčanice sve tri kategorije tretiraju se kao euro novčanice kategorije 2. Ako je moguće da se euro novčanice kategorija 1, 2 i 3 odvoje u nekom drugom uređaju za obradu novčanica ili, ako je Centralna banka sa tim saglasna, to mogu da urade obučeni zaposleni, i tada se one tretiraju u skladu sa tabelom 2.
2. Euro novčanice kategorije 3 ne treba da se fizički odvoje od euro novčanica kategorije 4a i 4b. Ako ih je nemoguće fizički razdvojiti, i dalje se primjenjuje rok za predaju pomiješanih euro novčanica kategorija 3, 4a i 4b Centralnoj banci kao što je utvrđeno za kategoriju 3.
3. Euro novčanice kategorije 3, ako su pomiješane s euro novčanicama kategorije 4a ili 4b, mogu se ponovno obraditi na svakoj mašini za rukovanje euro novčanicama koja je uspješno testirana. Takve novčanice se smatraju euro novčanicama koje je klasifikovala druga mašina za rukovanje euro novčanica.
- 4.

Tabela 3
Klasifikacija i postupanje s euro novčanicama od strane uređaja za isplatu euro kovanog novca (CDM)

CDM mora da provjeri euro novčanice koje su primili radi provjere autentičnosti i da zadrži one za koje se sumnja da su falsifikati, ali ih ne mora fizički odvajati prema kategorijama.

Euro novčanice za koje se sumnja da su falsifikat predaju se Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi provjere autentičnosti bez odlaganja, najkasnije tri radna dana nakon otkrivanja u mašini, zajedno s informacijama o vlasniku računa, ako su raspoložive.

Alternativno, euro novčanice koje je primila CDM mogu se ponovno obraditi na bilo kojoj mašini za rukovanje euro novčanicama koja je uspješno testirana i potom se klasifikovati u skladu sa rezultatima te mašine. Informacije o vlasniku računa euro novčanica koje su klasifikovane u kategoriju 2 ili kategoriju 3 tokom ponovne obrade, zadržavaju se ako su raspoložive.

**KLASIFIKACIJA I TRETIRANJE EURO NOVČANICA KORISTEĆI
MAŠINE ZA RUKOVANJE EURO NOVČANICAMA KOJIMA RUKUJE ZAPOSLENI**

Euro novčanice su klasifikovane u jednu od sljedećih kategorija definisanih u Tabeli 1. Kategorije euro novčanica treba da se fizički odvoje od kategorija 1, 2 ili 3. Mašine koje ne provjeravaju podobnost euro novčanica ne treba da prave razliku između kategorija 4a i 4b.

Tabela 1

**Klasifikacija i tretiranje euro novčanica koristeći mašine za rukovanje euro novčanicama
kojima rukuje zaposleni**

	Kategorija	Svojstva	Postupak
1.	Predmeti koji nisu prepoznati kao euro novčanice;	(i) Nijesu prepoznati kao euro novčanice zbog jednog od sljedećih razloga: - Mašina ne podržava euro novčanice - nisu euro novčanice, - predmeti slični euro novčanicama, - pogrešna slika ili format, - veći savijeni ugao (uglovi) ili dio (djelovi) nedostaju, - greška u punjenju ili prenosu mašine.	Mašina vraća euro novčanice radi dalje ocjene i tretiranja. Nakon vizuelne ocjene od strane zaposlenog, rukovalac novcem ih vraća klijentu.
2.	Sumnja na falsifikat euro novčanica	Prepoznati su slika i format, ali jedna ili više karakteristika autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nisu detektovane ili su vidljivo van tolerancije.	Mašina vraća euro novčanice radi dalje ocjene i tretiranja. Trebalo ih posebno obraditi i odmah predati Nacionalnom centru za borbu protiv falsifikovanja radi konačne provjere podobnosti, najkasnije tri radna dana nakon obrade u mašini.
3.	Euro novčanice koje nisu jasno verifikovane	Prepoznati su slika i format, ali sve karakteristike autentičnosti koje se provjeravaju mašinom nisu prepoznate zbog kvaliteta i/ili odstupanja u toleranciji. U većini slučajeva su to nepodobne euro novčanice.	
4a.	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i podobne	Sve obavljene provjere autentičnosti i podobnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate.	Mogu se vratiti u opticaj. Knjižiti u korist vlasnika računa.
4b.	Euro novčanice koje su identifikovane kao ispravne i nepodobne	Sve obavljene provjere autentičnosti koristeći mašinu dale su pozitivne rezultate. Najmanje jedna provjera kriterijuma podobnosti dala je negativan rezultat.	Ne može se vratiti u opticaj, već se vraćaju Centralnoj banci. Knjižiti u korist vlasnika računa.

Posebno pravilo u vezi sa Tabelom 1:

Ukoliko euro novčanice iz kategorija 2 i 3 može fizički odvojiti sama mašina ili neka druga mašina za tretiranje euro novčanica ili, ukoliko je Centralna banka saglasna, obučeni zaposleni, onda se Centralnoj banci euro novčanice iz kategorije 3 mogu dostavljati zajedno sa novčanicama iz kategorije 4b. U tom slučaju, vremensko ograničenje za tretiranje kategorije 2 euro novčanica do Nacionalnog centra za borbu protiv falsifikovanja i mješovitih kategorija 3 i 4b euro novčanica do Centralne banke, primjenjuje se kako je definisano u tabeli.

Pravila za posebnu specifikaciju i sortiranje za neke mašine kojima rukuje zaposleni

- BPM klasifikuju i fizički sortiraju euro novčanice u kategorije 1, 2 i 3 u jedan ili više izlaznih stekera a novčanice iz kategorije 4a i 4b u dva posebna izlazna stekera kako je definisano u Prilogu IIb, za koje su potrebna bar 3 izlazna stekera da bi se izbjegla intervencija rukovaoca mašinom.
- Međutim, BPM sa samo 2 izlazna stekera mogu klasifikovati i sortirati euro novčanice ukoliko se ispune sljedeći uslovi:
 - Provjere autentičnosti i podobnosti se obavljaju u istoj rundi. U ovoj rundi, bilo koje euro novčanice iz kategorije 4a moraju se sortirati u jedan stacionarni izlazni steker, dok se euro novčanice iz ostalih kategorija moraju sortirati u posebni stacionarni izlazni steker koji nema nikakav fizički kontakt sa bilo kojom kategorijom euro novčanica 4a.
 - Ukoliko se euro novčanica iz kategorije 1, 2 ili 3 identifikuje kao prisutna u drugom izlaznom steketu, rukovalac mašinom mora ponovo pokrenuti provjeru euro novčanica iz drugog izlaznog stekera. Tokom druge runde, euro novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3 moraju da se odvoje od iz kategorije euro novčanica 4a sortiranjem prvih u određeni izlazni steker i tretiraju kako je navedeno u tabeli gore. Pošto mašina ne može fizički razdvojiti novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3 u različite izlazne stekere, one se sve moraju smatrati i tretirati kao euro novčanice iz kategorije 2.
- BAM klasifikuju i fizički sortiraju euro novčanice u kategorije 1, 2 ili 3 u jedan izlazni steker i euro novčanice iz kategorije 4a i 4b u drugi izlazni steker, za koje su neophodna najmanje 2 određena stekera da bi se izbjegla intervencija rukovaoca mašine.
- I BAM sa samo jednim izlaznim stekom mogu klasifikovati i sortirati euro novčanice ukoliko se ispune sljedeći uslovi:
 - Svaki put kada se završi obrada euro novčanica iz kategorije 1, 2 ili 3, mašina mora odmah zaustaviti obradu i zadržati takve euro novčanice u poziciji koja izbjegava bilo kakav fizički kontakt sa euro novčanicama kojima je provjerena autentičnost.

- (b) Rezultat provjere autentičnosti mora se prikazati na displeju za svaku pojedinačnu euro novčanicu iz kategorije 1, 2 ili 3. Pošto mašina ne može fizički razdvojiti novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3 u različite izlazne stekere, one se sve moraju smatrati i tretirati kao euro novčanice iz kategorije 2.
- (c) Mašina mora provjeriti prisustvo euro novčanica kategorije 1, 2 ili 3 kada prestane da obrađuje, a obrada se može nastaviti samo nakon što rukovalac mašinom fizički ukloni euro novčanice iz kategorije 1, 2 ili 3.
- (d) Za svako zaustavljanje načina obrade najviše jedna kategorija euro novčanica iz kategorije 1, 2 ili 3 može biti dostupna rukovaocu mašinom.

PRILOG III

MINIMALNI STANDARDI ZA RUČNU PROVJERU PODOBNOSTI EURO NOVČANICA

Ovim prilogom utvrđuju se minimalni standardi za ručnu provjeru podobnosti euro novčanica od strane zaposlenih koji su prošli obuku.

Tokom provjere podobnosti, euro novčanice sa bilo kakvim oštećenjem datim u narednoj tabeli ili sa jasno vidljivim nedostatkom u jednoj od vizuelnih provjera podobnosti, smatraju se nepodobnim. Međutim, presavijene euro novčanice i euro novčanice sa savijenim uglovima mogu se popraviti ručnim ispravljanjem gdje je to moguće. Provjere podobnosti se obavljaju vizuelnom provjerom pojedinačnih euro novčanica i ne zahtijevaju upotrebu bilo kojeg uređaja.

Spisak kriterijuma za sortiranje tokom ručne provjere podobnosti

	Karakteristika	Opis
1.	Priljavština	Priljavština jasno raspodijeljena na cjelokupnoj euro novčanici
2.	Mrlja	Jasno vidljiva koncentracija prljavštine na jednom mjestu
3.	Grafi	Jasno vidljiva dodata slika ili napisana riječ ili označena na bilo koji način na euro novčanici
4.	Uklonjeno mastilo	Jasno vidljiv nedostatak mastila na dijelu ili na cijeloj euro novčanici, npr. isprana euro novčanica
5.	Pocijepana	Euro novčanica sa najmanje jednim pocijepanim uglom
6.	Rupa	Euro novčanica sa najmanje jednom vidljivom rupom
7.	Unakažena	Euro novčanica sa dijelom/djelovima koji nedostaju makar na jednoj strani tokom makar jedne ivice (nasuprot rupama), npr. ugao koji nedostaje
8.	Popravljen	Djelovi jedne ili više euro novčanica spojeni selotejpom, ljepljivom ili nečim drugim
9.	Izgužvana	Euro novčanica sa višestrukim savijanjem što značajno utiče na vizuelni izgled
10.	Istanjena	Euro novčanica sa slabostima u strukturi koje rezultiraju označenim nedostatkom čvrstine
11.	Savijena euro novčanica	Euro novčanica koja je savijena, uključujući euro novčanice koje se ne mogu savijati
12.	Savijeni ugao euro novčanice	Euro novčanica sa najmanje jednim jasno vidljivim uglom

PRILOG IV

PRIKUPLJANJE PODATAKA OD RUKOVALACA GOTOVINOM

1. **Ciljevi**
Ciljevi prikupljanja podataka su omogućavanje Centralnoj banci i ECB-u da prate odgovarajuće aktivnosti rukovaoca gotovinom i da nadziru razvoj u ciklusu gotovine.
2. **Opšti principi**
 - 2.1 Podaci o mašinama za rukovanje euro novčanicama i mašinama za obradu euro kovanog novca dostavljaju se kada se mašine koriste u skladu sa odredbama ove Odluke. Uređaji za isplatu kovanog novca (CDM) izuzeti su iz obaveza izvještavanja.
 - 2.2 Rukovaoci gotovinom redovno dostavljaju Centralnoj banci :
 - informacije o prostorijama u kojima se rukuje gotovinom, kao što su filijale, i
 - informacije o mašinama za rukovanje euro novčanicama, za obradu euro kovanog novca i bankomatima.
 - 2.3 Pored toga, rukovaoci gotovinom koji vraćaju u opticaj euro novčanice i kovani novac preko mašina za rukovanje euro novčanicama, kovanim novcem i bankomata, redovno dostavljaju Centralnoj banci:
 - informaciju o obimu gotovinskog poslovanja (broj obrađenih euro novčanica i kovanog novca) koristeći mašine za rukovanje euro novčanicama, kovanim novcem i bankomata,
 - informacije o udaljenim filijalama kreditnih institucija sa niskim nivoom gotovinskog poslovanja gdje se provjere podobnosti sprovedu ručno.
3. **Vrsta podataka i zahtjevi za izvještavanjem**
 - 3.1 U zavisnosti od prirode, prikupljeni podaci se dijele na glavne podatke i operativne podatke.
 - Glavni podaci**
 - 3.2 Glavni podaci obuhvataju informacije o: (a) pojedinačnim rukovaocima gotovinom i njihovim mašinama za rukovanje euro novčanicama, kovanim novcem i bankomatima koji su u funkciji, i (b) udaljenim filijalama kreditnih i finansijskih institucija.

- 3.3 Glavni podaci se dostavljaju Centralnoj banci na datum početka primjene ove Odluke, i nakon toga svakih šest mjeseci. Podaci navedeni u obrascu datom u Prilogu 1 moraju se dostaviti, iako Centralna banka može zahtijevati da se dostavljaju u drugačijem formatu.
- 3.4 Centralna banka može odlučiti, u svrhu praćenja, da prikuplja podatke na lokalnom nivou, kao što su filijale.
- 3.5 Centralna banka može zahtijevati od rukovaoca gotovinom da navedu CRM mašine koje se koriste kao kombinovane CCM odnosno CIM mašine, kao i CCM koje se koriste kao CIM.
- 3.6 Podaci o udaljenim filijalama navedenim u obrascu datom u Dodatku 3 moraju se dostaviti, s tim da Centralna banka može zahtijevati njihovo dostavljanje i u drugačijem obliku.

Operativni podaci

- 3.7 Podaci koji potiču od obrade i vraćanja u opticaj euro novčanica i kovanog novca od strane rukovaoca gotovinom smatraju se operativnim podacima.
- 3.8 Centralna banka može donijeti odluku da oslobodi ostale ekonomske subjekte, definisane članom 6 stav 1 Regulative (EZ) br. 1338/2001, od obaveze izvještavanja o operativnim podacima ukoliko je broj euro novčanica koji oni vraćaju u opticaj kroz bankomate niži od praga koji definiše Centralna banka.
- 3.9 Podaci se dostavljaju Centralnoj banci polugodišnje, i to najkasnije dva mjeseca nakon završetka izvještajnog perioda za koji se podnose, tj. na kraju februara i na kraju avgusta. Podaci se dostavljaju na obrascu datom u Dodatku 2.
- 3.10 Podatke dostavljaju rukovaoci gotovinom koji fizički rukuju euro novčanicama i kovanim novcem. Ukoliko je rukovalac gotovinom povjerio provjeru podobnosti i autentičnosti drugom pravnom licu, podatke dostavlja pravno lice kome je provjera povjerena.
- 3.11 Rukovaoci gotovinom dostavljaju podatke u vezi sa brojem komada (obim), agregatno na nacionalnom nivou, i prema apoenjskoj strukturi euro novčanica i kovanog novca. Struktura po serijama novčanica nije potrebna. Za udaljene filijale kreditnih institucija operativni podaci se posebno dostavljaju.
- 3.12 Centralna banka može zahtijevati od rukovaoca gotovinom da joj, u svrhu praćenja, dostavljaju podatke i po poslovnim jedinicama.
- 3.13 Od rukovaoca gotovinom, koji su provjeru podobnosti i autentičnosti povjerali drugom pravnom licu, Centralna banka može zahtijevati dostavljanje detaljnih informacija o tom pravnom licu, uključujući i sporazum o povjeravanju usluga.
- 3.14 Podaci o udaljenim filijalama koji su navedeni u obrascu iz Dodatka 3 moraju se dostaviti, s tim da Centralna banka može zahtijevati njihovo dostavljanje i u drugačijem obliku i može usaglasiti sa rukovaocima gotovine da prikupljaju detaljnije podatke.

4. Povjerljivost i objavljivanje podataka

- 4.1 Glavni podaci i operativni podaci se smatraju povjerljivim.
- 4.2 Centralna banka može odlučiti da objavi izvještaje ili statistiku koristeći podatke dobijene na osnovu ovog priloga. Svako objavljivanje mora biti na zbirnom nivou, odnosno na takav način da se ne može otkriti podatak pojedinačnih izvještajnih jedinica.

DODATAK 1

OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE

Glavni podaci

Ove informacije dostavljaju se: Centralnoj banci Crne Gore, Trezoru, Nacionalnim centrima

1. Informacije o rukovaocu gotovinom

Naziv rukovaoca gotovinom:

Adresa sjedišta:

Poštanski broj:

Grad:

Ulica:

Vrsta preduzeća:

- Kreditna institucija
- Ovlašćeni mjenjač
- Prevoznik euro novčanica i kovanog novca koja nije platna institucija
- Trgovac
- Kazino
- Ostalo, uključujući platne institucije koje ne pripadaju nekoj od kategorija gore

Kontakt lica:

Ime/prezime:

Brojevi telefona:

Brojevi faksa:

E-mail adrese:
 Partner kojem su povjerene usluge (ukoliko je primjenljivo)
 Naziv:
 Adresa:
 Poštanski broj:
 Grad:

2. Mašine kojima rukuje klijent

Kategorija mašine	Identifikacioni broj (*)	Proizvođač (*)	Naziv mašine (*)	Identifikacija (*) (sistem detekcije/verzije softvera)	Ukupan broj u funkciji
CIM					
CRM					
CCM					
COM					

(*) Ova polja se popunjavaju na osnovu odgovarajućih stavki sa websajta ECB-a.

3. Mašine kojima rukuju zaposleni

Kategorija mašine	Identifikacioni broj (*)	Proizvođač (*)	Naziv mašine (*)	Identifikacija (*) (sistem detekcije/verzije softvera)	Ukupan broj u funkciji
BPM					
BAM					
TARM					
TAM					
CPM					

(*) Ova polja se popunjavaju na osnovu odgovarajućih stavki sa websajta ECB-a i DG ECFIN-a.

4. Aparati za gotovinu koji nosu uključeni u tabelu mašina kojima rukuju klijenti

	Ukupan broj u funkciji
ATM	
SCoT	
Ostali	

DODATAK 2

OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE Operativni podaci

1. Informacije o rukovaocu gotovinom

Naziv rukovaoca gotovinom	
Izveštajni period	

2. Podaci

Dostavite zbirne podatke na nacionalnom ili regionalnom nivou, na osnovu odluke Centralne banke – isključujući udaljene filijale.

	Ukupan broj obrađenih euro novčanica	Euro novčanice sortirane kao nepodobne	Euro novčanice vraćen u opticaj
EUR 5			
EUR 10			
EUR 20			
EUR 50			
EUR 100			
EUR 200			
EUR 500			

U gore navedenoj tabeli, kolona s naslovom „Ukupan broj obrađenih euro novčanica“ mora da sadrži ukupan broj euro novčanica čija je autentičnost i podobnost provjerena na mašinama za rukovanje novčanicama, tj. mašinama za recikliranje euro novčanica (CRM), mašinama za isplatu (COM), mašinama za recikliranje uz pomoć šalterskih službenika (TARM) i mašinama za obradu novčanica (BPM), te kombinovanim mašinama za uplatu i isplatu (CCM) sa neobaveznom provjerom podobnosti. U ove podatke ne uključuju se sljedeće euro novčanice: (a) euro novčanice čija se provjera autentičnosti i podobnosti obavlja ručno, npr. operacije preko šaltera ili poslovanje pozadinske kancelarije; (b) euro novčanice čija je autentičnost provjerena, ali čija podobnost nije provjerena na mašinama za rukovanje euro novčanicama, npr. euro novčanice čija je autentičnost provjerena na uplatnim uređajima, kombinovanim uplatnim uređajima (bez provjere podobnosti), uplatno-isplatnim blagajnama i uređajima za provjeru autentičnosti novčanica.

Kolona s naslovom „Euro novčanice sortirane kao nepodobne“ je podskup ukupnog broja obrađenih euro novčanica i treba da sadrži broj euro novčanica koje su mašine klasifikovale kao originalne i nepodobne (tj. kategorija 4b). Ova stavka podataka odnosi na CRM, COM, TARM i BPM mašine za recikliranje euro novčanica, kao i na CCM sa neobaveznom provjerom podobnosti.

Kolona s naslovom „Euro novčanice vraćene u opticaj“ je podskup ukupnog broja obrađenih euro novčanica i:

- a) Za CRM, COM, and TARM mašine, treba da sadrži broj novčanica koje su uređaji klasificirali kao originalne i podobne (tj. kategorija 4a) i koje su isplaćene klijentima kako je određeno na osnovu statistike mašine;
- b) Za BPM i CCMs mašine sa opcijom provjerom podobnosti treba da sadrži broj novčanica koje su klasifikovane kao originalne i podobne (tj. kategorija 4a) od strane mašina i nisu vraćene Centralnoj banci, već zadržane sa namjerom ponovnog vraćanja u platni promet.

Broj euro novčanica distribuiranih preko mašina kojima rukuje klijent i bankomata	
---	--

Ukoliko Centralna banka prihvati izuzetak za udaljene filijale definisane članom 13 stav 2 ove odluke, ovi podaci su obavezni za kreditne institucije. Kreditne institucije moraju konsultovati Centralnu banku da utvrde da li se ovi podaci moraju izveštavati.

	Ukupan broj obrađenog euro kovanog novca	Euro kovani novac sortiran kao nepodoban	Euro kovani novac vraćen u opticaj *
EUR 0.01			
EUR 0.02			
EUR 0.05			
EUR 0.10			
EUR 0.20			
EUR 0.50			
EUR 1			
EUR 2			

U gore navedenoj tabeli, kolona s naslovom „Ukupan broj obrađenog euro kovanog novca“ mora da sadrži ukupan broj kovanog novca čija je autentičnost i podobnost provjerena na mašinama za obradu kovanog novca, tj. CPM.

Kolona s naslovom „Euro kovani novac sortiran kao nepodoban“ je podskup ukupnog broja obrađenog euro kovanog novca i treba da sadrži broj kovanica koje su CPM uređaji klasifikovali kao nepodobne i sumnjive.

Kolona s naslovom „Euro kovani novac vraćen u opticaj“ je podskup ukupnog broja obrađenih euro kovanica koje su vraćene u opticaj.

* Ukoliko Centralna banka tako odluči, ne obuhvata se euro kovani novac koji se vraća u Centralnu banku.

DODATAK 3

UDALJENE FILIJALE KREDITNIH INSTITUCIJA

Ove informacije dostavljaju samo kreditne institucije koje imaju udaljene filijale kako je definisano članom 13 stav 2 ove odluke.

1. Informacije o kreditnoj instituciji

Naziv kreditne institucije	
Izveštajni period	

2. Podaci

Naziv udaljene filijale	Adresa	Broj euro novčanica distribuiranih preko mašina kojima rukuje klijent i bankomata